

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА В ІМЕНАХ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність І 11 Дитячі та молодіжні служби

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціальна педагогіка в іменах
Викладач	Сабат Надія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380969424163
Е-mail викладача	nadiya.sabat@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціальна педагогіка в іменах» спрямована на ознайомлення студентів з життям, ідеями та внеском видатних діячів, які визначили розвиток соціальної педагогіки як науки та практики. У межах курсу розглядаються біографії, теоретичні підходи та практичні ініціативи педагогів, філософів, реформаторів освіти, соціальних активістів, що вплинули на формування сучасних концепцій соціальної педагогіки.

Студенти вивчатимуть творчу спадщину таких мислителів, як Ян-Амос Коменський, Йоганн Генріх Песталоцці, Януш Корчак, Марія Монтессорі, Василь Сухомлинський та інших. Особлива увага приділяється аналізу їхніх ідей у контексті сучасних соціально-педагогічних викликів та можливості адаптації цих ідей до потреб сьогодення.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є висвітлення процесів виникнення, становлення і розвитку соціальної педагогіки через вивчення життя й творчої біографії зарубіжних і вітчизняних педагогів; формування компетентностей застосовувати кращі здобутки світової і національної педагогіки в сучасних умовах.

Основними *завданнями* вивчення дисципліни є:

- вивчення педагогічних персоналій, їхнього життя і творчої біографії в історичній ретроспективі;
- етнізація змісту підготовки здобувачів освітнього рівня «бакалавр» зі спеціальності І 11 Дитячі та молодіжні служби;
- засвоєння знань про найважливіші досягнення видатних українських і закордонних педагогів минулого;

- повернення незаслужено забутих і втрачених імен педагогів та актуалізація їх основних соціально-педагогічних ідей щодо соціального виховання особистості;
- визначення та вивчення основних етапів виникнення, становлення та еволюції соціальної роботи від форм благодійництва і елементів соціально-педагогічних досліджень до професійного виду діяльності та окремої галузі знань;
- формування критичного ставлення до соціально-педагогічних надбань минулого через доробок історичної персоналії;
- виховання любові до професії соціального педагога, формування рис, необхідних для майбутньої фахової діяльності;
- виховання здобувачів на національно-культурних традиціях рідного народу як гідних високоосвічених громадян України.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні компетентності:

СК-8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації дітей та молоді у сучасному суспільстві.

СК-20. Здатність до сприяння соціального захисту дітей, надання підтримки їх сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання:

РН 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги дітям та їх сім'ям.

РН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з дітьми та молоддю, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 / 4
семінарські заняття	18 / 6
самостійна робота	60 / 80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VII	I 11 Дитячі та молодіжні служби	четвертий	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Соціальні концепції античних мислителів.	2	2/2	10/10
Тема 2. Соціальне виховання у добу Середньовіччя.	2	2	10/14
Тема 3. Соціально-педагогічні ідеї представників зарубіжної наукової думки Нового часу.	2/2	4	10/14
Тема 4. Становлення і розвиток соціального виховання в Україні.	2	4/2	10/14
Тема 5. Соціально-педагогічні дослідження в Україні у XX ст.	2/2	2	10/14
Тема 6. Сучасна українська наукова думка про розвиток і становлення соціальної практики.	2	4/2	10/14
ЗАГ.: 12/4		18/6	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 45 балів за поточне оцінювання; 45 балів – за контрольну роботу; 10 балів – за самостійну роботу.
---	--

Вимоги до письмових робіт	Виконання письмових завдань, поданих до планів семінарських занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття. Здобувачі вищої освіти виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії).
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх семінарських занять упродовж двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Залік.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність: Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf> – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.

Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності,

усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Під час виконання письмових завдань слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять: Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vvznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Зараховуються результати неформальної освіти згідно з кількістю годин та тем, які повинні відображати матеріал семінарських занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти, зараховуються як одне семінарське заняття з відповідної теми.

Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

Рекомендовані платформи:

українська освітня платформа [Prometheus](#);

безкоштовна освітня платформа [Khan Academy](#);

українська студія онлайн-освіти [EdEra](#);

онлайн-платформа [Coursera](#).

8. Рекомендована література

Енциклопедичні видання

1. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. URL : <https://esu.com.ua>
2. Енциклопедія українознавства / гол. ред. проф. Володимир Кубійович. Словникова частина. Перевидання в Україні [репринтне видання]. Львів : Наукове товариство імені Т. Шевченка, 1998. Т. 1–11.

Базова

3. Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття – до сьогодення : колект. моногр. / Т. В. Семигіна, Н. М. Коляда, О. О. Кравченко, Т. Д. Кочубей та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2020. 316 с.
4. Жінки в історії соціальної роботи : колективна монографія / Н. Коляда та ін. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 252 с.
5. Качкан В. А. Українське народознавство в іменах. У 2 ч. Ч. 1: навч. посіб. / за ред. А. З. Москаленка; передм. А. Г. Погрібного. Київ : Либідь, 1994. 336 с.
6. Персоналії в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття – до сьогодення : кол. моногр. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; [Т. Семигіна, Н. Коляда, О. Кравченко [та ін.]. Київ : Компрінт, 2023. 234 с.
7. Персоналії з історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагога : підручник / А. М. Бойко, В. Д. Бардінова та ін.; під заг. ред. А. М. Бойко. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 576 с.
8. Цибулько Л. Г. Соціальне виховання у вітчизняній педагогічній теорії та практиці 20–30-х років XX століття : монографія. Слов'янськ : ПП «Канцлер», 2007. 160 с.
9. Шинкарук В. Д., Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Теорія та історія соціального виховання в зарубіжних країнах (для студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка»). Київ : ЦП «Компрінт», 2015. 236 с.
10. Штефан Л. А. Соціально-педагогічна теорія та практика в Україні (20–90-ті рр XX ст.) : монографія. Харків : Основа, 2002. 371 с.

Додаткова

11. Безпалько О. «Соціальна педагогіка» Пауля Наторпа: нове прочитання в контексті євроінтеграції. *Освітологічний дискурс*. 2017. № 1-2 (16-17). С. 13–22.
12. Іванова Л. Персоналії в історії становлення і розвитку артеківської педагогіки як соціокультурного феномена. *Обрії*. 2018. № 1 (46). С. 12–16.
13. Корчак Я. Дитя людське : вибр. твори / худож. Віктор Гукайло; [упоряд. С. Петровська; пер. з пол. В. Каденка, О. Ірванця,

- К. Москальця]; [Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад». та ін.]. 3-тє вид. Київ : Дух і Літера, 2018. 532 с.
14. Корчак Я. Право на повагу : вибр. твори / упоряд. Ірина Ковальчук ; [пер. з пол.: І. Ковальчук, Б. Матіяш, Р. Свято]; [Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад». та ін.]. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019. 324 с.
15. Корчак Я. Як любити дитину / [пер. з пол. Олени Замойської]. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 206 с.
16. Кривцун Н. Біографічний підхід до вивчення персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів в українській педагогічній компаративістиці (90-ті рр. ХХ – перша чверть ХХІ ст.). *European Science*. 2023. Вип 3. С. 7–19. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2023-24-03-020>
17. Педагогічний екскурс: персоналії, досвід, практика : довідник / укладачі: Крашеніннікова Т. В., Холод І. В., Негодченко О. П., Зав'ялов Д. І. Дніпро : ВВПЗ «ДГУ», 2023. 170 с.
18. Суржикова І. Педагогічні ідеї Василя Сухомлинського і Селестена Френе (порівняльний аналіз): дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.01. Київ, 2003. 189 с.
19. Федик І. Українські патріоти: синтез духу і чину. Львів, 1998.
20. Чопик Ю., Стражнікова І. Зарубіжна реформаторська педагогіка в оцінках українських науковців другої половини ХХ – початку ХХІ століття : монографія / Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ : НАІР, 2017. 264 с.
21. Чорний М. Українці Холмщини і Підляшшя: Видатні особи ХХ ст. Львів, 1997.
22. Якименко С. І., Міленіна Г. С. Педагогічні ідеї Софії Русової та Марії Монтессорі: порівняльний аналіз : монографія. Київ : Вид. дім «Слово», 2015. 296 с.

Електронні ресурси

23. Педагоги України та світу : електронний інформаційно-бібліографічний ресурс / наук. керівник Л. Д. Березівська; Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського : офіц. сайт. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/>

Викладач _____ Надія САБАТ, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи